

نگاهی به مدیریت اسلامی

به ضمیمه‌ی نمونه‌هایی از
مدیریت پیامبر اسلام (ص)

انستیتوایران

مؤلف: مهدی نایه

نایه ، مهدی

نگاهی به مدیریت اسلامی : به ضمیمه ی نمونه هایی از

مدیریت پیامبر اسلام (ص) / مهدی نایه .--

تهران : انستیتو ایزایران ، ۱۳۸۲

۲۹۶ص. ۲۰۰۰ ریال : ISBN ۹۶۴-۸۰۶۸-۱۵-۱

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا .

کتابنامه : ص ۲۹۳ - ۲۹۵ ؛ همچنین به صورت زیرنویس .

۱. مدیریت اسلام .-- ۲. محمد (ص) ، پیامبر اسلام ، ۵۳ قبل از هجرت

- ۱۱ ق - سیاست و حکومت . الف. انستیتو ایزایران . ب . عنوان .

۲۹۷/۶۵۸

BP ۲۳۲/۶۷/۱۸۸۸

۸۲-۱۳۸۷م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات انستیتو ایزایران

نگاهی به مدیریت اسلامی

مؤلف

مهدی نایه

ویراستار: مهندس محب الله گلبابایی

نوبت چاپ : اول ۱۳۸۲ / تیراز : ۳۳۰۰ جلد /

طراح جلد: محسن محمد صادقی / نظارت بر چاپ : امین زردوزی

قیمت : ۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای ناشر محفوظ است. تکثیر تمام یا قسمتی از این اثر به صورت حروفچینی و چاپ مجدد، چاپ افست، پالی کپی، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است. نقل مطالب بصورت معمول در مقاله های تحقیقاتی با ذکر نام کامل ناشر و کتاب آزاد است.

دفتر نشر: میرداماد ابتدای خیابان شهید حساری شماره ۳۴ تلفن : ۲۲۵۴۰۷۸ books.gisiran-net.com

دفتر فروش: خیابان امام خمینی، نرسیده به میدان حر، شماره ۱۴۳، طبقه اول، تلفن: ۶۴۰۹۲۵۸

عنوان	فهرست	صفحه
مقدمه	۱۹

بخش اول

(نگاهی به مدیریت اسلامی)	۲۳
فصل اول: «حکومت از نظر اسلام»	۲۵
• تشکیل حکومت از نظر اسلام	۲۶
• رابطه‌ی حکومت و مدیریت	۲۷
• اشاره‌ای بر چند نکته	۲۸
• تعریف مدیریت	۳۰
فصل دوم: «تفکر مدیریتی»	۳۳
• نگاهی به تاریخچه‌ی مدیریتی	۳۴

عنوان	فهرست	صفحه
• آرای اندیشمندان درباره‌ی مدیریت	۳۶	
۱- نظریات افلاطون	۳۶	
۲- نظریات ارسطو	۳۷	
۳- نظریات فارابی	۳۸	
۴- نظریات ابن خلدون	۳۹	
۵- نظریات ابوعلی سینا	۳۹	
• مدیریت چیست؟	۴۰	
۱- امانتدار مناصب و متعهد	۴۱	
۲- مدیریت، به منزله‌ی تکلیف است و نه حق	۴۳	
۳- مدیریت، خدمت است	۴۴	
• لزوم و ضرورت مدیریت	۴۵	
• لزوم مدیریت از منظر قرآن کریم	۴۸	
• ایفای نقش مدیریت از رویکرد تاریخی	۵۱	
الف- تربیت مداری مدیر	۵۳	
ب- محوریت مدیر	۵۵	
فصل سوم: «ساختار مدیریتی»	۵۷	
• اصول ساختاری مدیریت	۵۸	
۱- ویژگی‌های ارزشی انسان	۶۰	

عنوان	فهرست	صفحه
۱-۱- جانشین خدا بودن در زمین	۶۰	
۱-۲- امانتدار خداوند بودن	۶۲	
۱-۳- ظرفیت علمی و آگاهی انسان	۶۳	
۱-۴- ترکیب وجودی انسان	۶۵	
۱-۵- قوه‌ی تشخیص خوب و بد در انسان	۶۵	
۱-۶- انسان، دارای کرامت ذاتی می‌باشد	۶۷	
۲- خصوصیات ضد ارزشی انسان	۶۷	
۳- مدیریت و قانون خدا	۶۸	
۴- مدیریت و لزوم عدالت و پرهیز از ستم	۷۰	
الف- امر به عدل و احسان	۷۰	
ب- نهی از منکر، فحشاء و ستمگری	۷۱	
۵- مدیریت و مقدس بودن وسیله	۷۲	
فصل چهارم: «برنامه ریزی در مدیریت»	۷۳	
• تعریف برنامه ریزی	۷۴	
• ضرورت برنامه‌ریزی در مکتب وحی	۷۵	
• بهره‌های برنامه‌ریزی	۷۶	
۱- برنامه‌ریزی، جلوی پشیمانی را می‌گیرد	۷۶	
۲- عقده‌گشایی و حل مشکلات	۷۷	

عنوان	فهرست	صفحه
۳- بهره‌گیری بیشتر و بهتر از لوازم و امکانات	۷۷	
• راهبردهای برنامه‌ریزی	۷۸	
۱- معتقد بودن به حل مشکلات از طریق برنامه‌ریزی	۷۸	
۲- بهره‌بری از تجربیات گذشته	۷۹	
۳- اندیشه کردن در برنامه‌ریزی	۸۰	
• تنوع در برنامه‌ریزی	۸۰	
فصل پنجم: «اصول و پایه‌های برنامه‌ریزی»	۸۳	
• پایه‌هایی مستحکم برای برنامه‌ریزی	۸۴	
اول = هدف‌ها	۸۴	
۱- اهداف خدایی (دینی)	۸۶	
۲- اهداف سازمانی	۸۹	
اهداف عملیاتی	۸۹	
توجه به نکاتی مهم	۹۰	
ویژگی‌های مطلوب در رسیدن به هدف‌ها	۹۱	
الف- بلند همتی	۹۱	
ب- واقع‌نگری در اهداف	۹۱	
پ- شفافیت	۹۲	
دوم = ترسیم فرآیند وصول به هدف‌ها	۹۲	

عنوان	فهرست	صفحه
پیش بینی در چه جهاتی باید صورت پذیرد.....	۹۳	
* اول: انجام مشورت و در واقع «شور» در مورد		
برنامه ریزی.....	۹۴	
* دوم: برنامه ریزی دقیق اما معتدل.....	۹۵	
فصل ششم: «سازمان و سازماندهی».....	۹۷	
● اشاره.....	۹۸	
● تعریف سازمان.....	۹۸	
● تعریف سازماندهی.....	۹۹	
● ارکان سازماندهی.....	۱۰۰	
● تعریف مشاغل در سازمان براساس وظیفه ها.....	۱۰۰	
● رده بندی شغل ها در سازمان.....	۱۰۱	
● اختیارات افراد براساس مشاغل.....	۱۰۳	
فصل هفتم: «انگیزش».....	۱۰۵	
● نگاهی به انگیزش.....	۱۰۶	
● تعاریفی از انگیزه.....	۱۰۷	
● بررسی دیدگاه های دانشمندان اسلامی در دوران اولیه		
اسلام.....	۱۰۸	

عنوان	فهرست	صفحه
۱- ابن سینا در این باره می گوید		۱۰۸
۲- فارابی		۱۰۹
۳- سهروردی		۱۰۹
۴- ملاصدرا		۱۱۰
۵- امام محمد غزالی		۱۱۱
● نظریات دانشمندان معاصر اسلامی در خصوص انگیزش		۱۱۲
۱- استاد شهید مرتضی مطهری (ره)		۱۱۲
۲- علامه‌ی فقید مرحوم محمد تقی جعفری (ره)		۱۱۳
۱- ملاک ضرورت و ارزش انگیزه‌ها		۱۱۴
۲- انواع انگیزش		۱۱۴
الف- انگیزه‌های برون ذاتی		۱۱۵
ب- انگیزه‌های درون ذاتی		۱۱۵
۳- علامه طباطبایی		۱۱۷
۴- حضرت آیت الله مکارم شیرازی		۱۱۷
الف- انگیزه‌های پنداری		۱۱۷
ب- انگیزه‌های مادی		۱۱۸
پ- انگیزه‌های معنوی		۱۱۸
۵- امام خمینی (قدس سره)		۱۱۹
* خلاصه		۱۲۱

عنوان	فهرست	صفحه
فصل هشتم: «رهبری و رهبریت».....	۱۲۳	
• اشاره	۱۲۴	
• تبیین و تعریف واژه رهبری	۱۲۴	
* نتیجه	۱۲۶	
• انواع رهبری و رهبریت	۱۲۶	
۱- امامت	۱۲۶	
۲- ولایت	۱۲۷	
۳- امارت	۱۲۹	
فصل نهم: «ویژگی های رهبر» (معیارهای شایستگی).....	۱۳۱	
• نگاهی به مهمترین ویژگی های رهبری از دیدگاه اسلام و مکاتب		
غربی	۱۳۲	
۱- ایمان	۱۳۳	
۲- علم و آگاهی	۱۳۴	
سعه صدر	۱۳۵	
الف - حلیم بودن	۱۳۶	
ب - صبر و وقار در شادی ها	۱۳۷	
پ - استقامت در رُیارویی با مشکلات	۱۳۷	
ت - تحمل افکار مخالف	۱۳۷	

عنوان	فهرست	صفحه
۳- لیاقت	۱۳۸
۴- هوشمندی	۱۴۰
۵- کوشش و سعی	۱۴۰
۶- توانایی های علمی و تخصصی:	۱۴۱
۷- شجاع بودن رهبر	۱۴۲
۸- حُسنِ شهرت	۱۴۲
۹- سخنرانی کردن	۱۴۴
فصل دهم: «رفتار مدیریت»	۱۴۵
• بررسی رفتار مدیر از دیدگاه اسلام	۱۴۶
• مهارت فنی	۱۴۶
• مهارت انسانی	۱۴۷
• مهارت ادراکی	۱۴۷
• شیوه های راهبردی در مدیریت	۱۴۸
• * شیوه اول	۱۴۸
• * شیوه دوم	۱۴۸
• نتیجه ی شیوه های رهبری	۱۴۹
• شیوه مدیریت و رهبری در منابع اسلامی	۱۴۹
• معیارها و اصول اسلام در نحوه رهبری	۱۴۹

عنوان	فهرست	صفحه
• اصل محبت و دوستی.....	۱۵۰	
* نکات قابل توجه در خصوص اصل اول.....	۱۵۱	
۱- محبت به مؤمنان.....	۱۵۱	
۲- مهر و محبت به همه‌ی انسان‌ها.....	۱۵۲	
۳- ضرورت و لزوم مدارا و دوستی.....	۱۵۳	
الف) اهمیت دوستی در مدیریت.....	۱۵۳	
ب) بهره‌وری از اصل دوستی، در مدیریت.....	۱۵۴	
پ) بُعد دینی رفاقت.....	۱۵۵	
• اصل شدت عمل.....	۱۵۵	
لزوم فرمان بری.....	۱۵۶	
کاربری شدت عمل.....	۱۵۷	
• شیوه مدیریت اسلامی در مقایسه با سایر شیوه‌های مدیریتی.....	۱۵۸	
• عوامل دیگر در اثربخشی مدیریت و رهبری.....	۱۵۹	
۱- وحدت هدف.....	۱۵۹	
۲- مشارکت.....	۱۶۱	
۳- کلی‌نگری و پرهیز از جزئی‌نگری.....	۱۶۱	
۴- بهره‌برداری از فرصت‌ها.....	۱۶۲	
۵- اخلاق اسلامی.....	۱۶۳	

عنوان	فهرست	صفحه
فصل یازدهم: «اخلاق مدیریت»		۱۶۵
• تعریف اخلاق		۱۶۶
الف) ملکه و حال		۱۶۶
ب) موضوع اخلاق		۱۶۷
پ) فضیلت و رذیلت اخلاقی		۱۶۷
• اخلاق و ادب		۱۶۷
• معنی و موضوع اخلاق مدیریت		۱۶۹
فصل دوازدهم: «نگاهی به ارزش‌های اخلاقی نیک و زشتی‌های اخلاق ناپسند»		۱۷۱
• بخش اول: بررسی ارزش‌های اخلاقی نیک		۱۷۲
۱- ارزش خوش اخلاقی		۱۷۲
۲- ارزش اخلاص		۱۷۵
۳- ارزش همیاری		۱۷۶
۴- ارزش عفو و بخشش		۱۷۸
ملاک برای شناخت موارد عفو		۱۸۱
۵- ارزش صبر و استقامت		۱۸۲
۶- ارزش شجاعت		۱۸۳
• بخش دوم: زشتی‌ها و بدی‌های اخلاق		۱۸۴

عنوان	فهرست	صفحه
۱- هوا و هوس پرستی.....	۱۸۴	
۲- حرص و طمع.....	۱۸۶	
۳- خشم و غضب.....	۱۸۹	
۴- تکبر و غرور.....	۱۹۰	
فصل سیزدهم: «شتاب زدگی».....	۱۹۵	
• اشاره.....	۱۹۶	
• معنی شتاب زدگی.....	۱۹۷	
• انواع شتاب زدگی.....	۱۹۸	
اول = شتاب زدگی در قضاوت ها.....	۱۹۸	
دوم = تصمیم گیری شتابزده.....	۱۹۸	
سوم = اقدام های شتابزده.....	۱۹۹	
• مفهوم عجله در قرآن و احادیث.....	۱۹۹	
• عوامل شتاب زدگی.....	۲۰۰	
اولین عامل و محور شتاب زدگی و عجله، «تمایلات انسانی» است.....	۲۰۰	
دیدگاه روایات.....	۲۰۱	
دومین عامل، محدودیت های فکری.....	۲۰۲	
سومین عامل، ضعف روحی.....	۲۰۳	

عنوان	فهرست	صفحه
• پیشگیری از شتاب زدگی	۲۰۳
۱- تأمل و تفکر قبل از سخن گفتن	۲۰۳
۲- تأمل و تفکر قبل از انجام کار	۲۰۵
فصل چهاردهم: «تهدیدها و لغزش‌ها»	۲۰۷
• اشاره	۲۰۸
یکم: ریاست طلبی	۲۰۸
دوم: ستم کردن	۲۰۹
سوم: تحقیر مؤمنان	۲۱۱
چهارم: پذیرفتن هدیه	۲۱۲
پنجم: مجبور کردن و تحکم گویی	۲۱۳
ششم: جدایی از مردم و پنهان شدن	۲۱۴
فصل پانزدهم: «نظارت و ارزیابی»	۲۱۹
• تعریف کنترل	۲۲۰
• محورهای کنترل	۲۲۰
• نظارت	۲۲۱
۱- نظارت آشکار	۲۲۱
۲- نظارت درونی	۲۲۲

عنوان	فهرست	صفحه
۳- نظارت پنهانی.....	۲۲۲	
• ارزیابی.....	۲۲۴	
• فعالیت‌ها باید براساس برنامه، انجام پذیرند.....	۲۲۵	
• مسئولیت پذیری و امانتداری.....	۲۲۶	
• خلاقیت و ابتکار.....	۲۲۷	
• میزان پایبندی به اخلاق و احکام شرعی.....	۲۲۸	
• میزان پایبندی و التزام عملی به ولایت فقیه.....	۲۲۸	
فصل شانزدهم: «پیگیری نتایج و کارکرد نیروها».....	۲۲۹	
• اشاره.....	۲۳۰	
۱- نتایج اهداف اجرایی.....	۲۳۰	
۲- کارکرد نیروی انسانی.....	۲۳۱	
نکته مهم.....	۲۳۲	
فصل هفدهم: «تصمیم‌گیری».....	۲۳۵	
• تصمیم‌گیری، اصلی مهم در هر مدیریت.....	۲۳۶	
• مرحله‌های تصمیم‌گیری.....	۲۳۷	
• مسائلی که باید در مراحل تصمیم‌گیری مورد توجه قرار گیرند.....	۲۳۸	

عنوان	فهرست	صفحه
۱- اندیشه‌ی سرانجام کار	۲۳۸
۲- بهره‌گیری از تجربه‌ها	۲۳۹
• قاطعیت در تصمیم‌گیری	۲۳۹
اول: شک و تردید	۲۴۰
دوم: ترس و وحشت	۲۴۱
سوم: حرف‌ها و خواسته‌های مردم	۲۴۲

بخش دوم

نمونه‌هایی از شیوه‌های مدیریتی پیامبر اسلام (ص)	۲۴۳
اول: پیمان عدم تعرض با یهود مدینه	۲۴۴
دوم: پیمان برادری میان مهاجر و انصار	۲۴۶
سوم: جنگ تاریخی بدر	۲۴۸
چهارم: جنگ تاریخی اُحد	۲۵۶
پنجم: جنگ خندق	۲۶۱
ششم: ماجرای صلح حدیبیه	۲۷۰
هفتم: نامه‌ها	۲۷۴
اول: نامه به خسرو پرویز، پادشاه ایران	۲۷۴
دوم: نامه به نجاشی، پادشاه حبشه	۲۷۶
سوم: نامه به مقوقس، پادشاه مصر	۲۷۷

عنوان	فهرست	صفحه
چهارم: نامه به قیصر روم	۲۷۹
هشتم: جنگ خیبر	۲۸۰
نهم: فتح مکه	۲۸۴
رسول خدا (ص) در کعبه	۲۸۸
دهم: حجة الوداع و جریان مبارک غدیر خم	۲۸۹
منابع و مأخذ	۲۹۳

مقدمه

قال علی (ع): «اَوْضَعُ الْعِلْمَ لِمَا وَقَفَ عَلَيْهِ اللِّسَانُ».^(۱)

امروزه، «مدیریت» امری است بسیار مهم و پیچیده که در عین حال از ظرافت خاصی برخوردار است. پژوهش‌های اسلامی، به روشنی نشان می‌دهند که در حرکت آفرینی، رشد و تعالی و سازندگی راستین افراد جامعه‌ی اسلامی؛ مدیر (و به عبارت وسیع‌تر، رهبر و مسؤول) از جایگاه بلند و استواری برخوردار است. او با هر عمل و سخن خود و حتی با هر نگاه و لبخندش، بر لوح دل و اندیشه‌ی افراد و عوامل تحت امر خویش؛ چنان نقش‌های برجسته‌ای را می‌نگارد که اثر آن را در بیشتر جهتگیری‌های آینده‌ی آنان می‌توان به خوبی مشاهده کرد.

و هم از این روست که مدیر در نظام و حکومت اسلامی باید با خلوص نیت و پایداری در جهت افزایش آگاهی و کارایی‌های خود

۱. یعنی: «پست‌ترین علم آن است که بر زبان بایستد (به آن عمل نشود و به اعضا و ارکان

دیگر، سرایت نکند)». (غررالحکم، ج ۲، ص ۴۲۲).

بکوشد.

ضروری است در راه تحقق این هدف و در جهت رشد و تعالی جامعه‌ی اسلامی، مدیران و مسئولان؛ تلاش‌های گسترده‌ای را به کار گیرند و باگزینش و آموزش دقیق و همه جانبه‌ی کارکنان، در راستای تبلور واقعی مفهوم مدیر و مدیریت در اسلام؛ پرتوان و پویا، گام‌هایی اساسی و مؤثر بردارند.

در این میان، کتاب فوق می‌کوشد با حرکت در بستر اندیشه‌های مدیریتی اسلام و پای فشردن بر باورها و دستاوردهای عظیم انقلاب اسلامی؛ مطالب مناسب و مفیدی را در زمینه‌های متنوع مدیریتی و مورد نیاز مدیران جامعه‌ی اسلامی، تقدیم کند تا بلکه چراغ راه صاحبان صلاحیت و لیاقت در منصب مدیریت، باشد.

ارزش حکومت و مدیریت اسلامی، بی‌گمان از همان ابتدای ورود پیامبر عظیم‌الشأن اسلام (ص) به مدینه، روشن و مشخص شد. حکومت اسلامی، بالطبع حکومت خداوند متعال و قوانین مقدس اوست و نه؛ حکومت افراد، دسته‌ها و سازمان‌ها. جامعه‌ی اسلامی نیز، جامعه‌ای است که ارزش‌ها و قوانین الهی بر آن حاکم می‌باشند. جامعه‌ای که تداوم و استمرار آن در گروی «رهبری» و «مدیریت» است.

انسان برای نیل به لقاء الله، باید در خط مستقیم دین الله، طی طریق نماید. ولی از آنجا که رسیدن به این کمال معنوی با موانعی همچون امیال نفسانی، ملازمت دارد؛ بنابراین انسان نیازمند به مدیریت، هدایت و راهنمایی است.

اهمیت هدایت و مدیریت به اندازه‌ای است که رسول اکرم (ص) در شرایط بسیار حساس جنگ خیبر، به حضرت علی (ع) - که علم در دست، مهیای رفتن به میدان جنگ بود - فرمودند:

«یا علی (ع)، اگر خدا به وسیله‌ی تو، شخصی را هدایت کند؛ برای تو از دنیا و آنچه در دنیاست، بهتر است».

پس مدیران جامعه‌ی اسلامی که، مسؤولیت هدایت و سازماندهی جامعه به سوی الله را برعهده دارند؛ باید در ستیز با نفس خویش، به خودسازی پردازند و به کمال لازم، نایل شوند تا در انجام وظایف و مسؤولیت‌های خود، موفق باشند. برای درک بیشتر ابعاد این مسؤولیت خطیر، ما سعی می‌کنیم که در لابه‌لای مطالب مدون خویش به نکات و الگوهای مهمی در خصوص مدیریت اسلامی، پردازیم تا بلکه مدیران مسؤولان مؤمن و متعهد و خداجو؛ با مطالعه و به کار بستن مفاد آن در گفتار و کردار و به ویژه در شیوه‌های مدیریتی خویش، به هدایت و تربیت کارکنان قسمت یا سازمان یا جامعه‌ی خود؛ پردازند.

مطالبی که در این کتاب مورد بحث قرار می‌گیرند، موضوعاتی هستند که مسائل مدیریتی را از دیدگاه اسلام؛ بررسی و تحلیل می‌نمایند. به عبارت دیگر، هدف این کتاب؛ نگاه و مروری است بر فصول و ابواب کتب حدیثی، اخلاقی اسلام در خصوص مدیریت جامعه‌ی اسلامی.

از ویژگی‌های کتاب، این است که مطالب مطرح شده در آن؛ در زندگی مدیر مسلمان و متعهد، کاربرد دارد و گام به گام، مدیر و مسؤول را در حرکت‌های فکری و عملی، هدایت می‌کند و امید دارم برای کلیه‌ی

افراد در هر رده‌ی مدیریتی؛ مفید و قابل استفاده باشد. از سوی دیگر، بازگویی داستان‌های تاریخی و صحنه‌هایی از شیوه‌های مدیریتی و حکومتی پیامبر اسلام(ص)؛ به رسایی مطالب، کمک کرده است. به هر حال، امید آن است که مدیران جامعه‌ی اسلامی، با دقت و عنایت بیش از پیش به موضوعات این کتاب؛ بتوانند در معرفی گوشه‌هایی از فرهنگ غنی اسلامی، موفق باشند.

«م.نایه»

منابع و مأخذ

(کتابنامه)

- ۱- «قرآن کریم» - ترجمه‌ی: استاد محمد مهدی فولادوند، ناشر: دارالقرآن کریم، چاپ: اول، قم، رمضان المبارک ۱۴۱۵ - بهمن ماه ۱۳۷۳.
- ۲- امام خمینی (ره). روح الله - «چهل حدیث» - ناشر: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، چاپ: ششم، تهران، زمستان ۱۳۷۴.
- ۳- ابی یعقوب. احمد بن - «تاویخ یعقوبی» - ترجمه‌ی: محمد ابراهیم آیتی، ناشر: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، چاپ: سوم، تهران، ۱۳۶۲.
- ۴- اصفهانی (ره). علامه راغب - «گوانه سعادت» - ترجمه و تحقیق: سید مهدی شمس‌الدین، ناشر: مؤسسه‌ی فرهنگی - انتشاراتی ولی عصر (عج)، چاپ: دوم، قم، ۱۳۷۶.
- ۵- تقوی دامغانی. سیدرضا - «نگرشی بر مدیریت اسلامی» - ناشر: شرکت چاپ و نشر بین‌الملل سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ: اول،

تهران، زمستان ۱۳۷۹.

۶- جاسبی. عبدالله - «مباحثی از مدیریت اسلامی» - جلد‌های اول و دوم، ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز انتشارات علمی، چاپ: اول، تهران، پاییز ۱۳۸۰.

۷- سادات. محمدعلی - «اخلاق اسلامی» - ناشر: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، چاپ: ششم، قم، اسفند ۱۳۶۸.

۸- سبحانی. جعفر - «فروغ ابدیت» - ناشر: مرکز انتشارات دارالتبلیغ اسلامی، چاپ: اول، تهران، ۱۸/۱۰/۵۱.

۹- صرفی. محمدتقی - «خوبی‌ها و بدی‌ها» - ناشر: انتشارات ناصر، چاپ: دوم، قم، بهار ۱۳۷۵.

۱۰- قریشی. سیدعلی اکبر - «از هجرت تا رحلت» - ناشر: دارالکتب الاسلامیه، چاپ: اول، تهران، ۱۳۸۰.

۱۱- کازرونی. سعیدالدین محمد بن مسعود - «نهاية المسؤول في رواية الرسول» - ناشر: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ: اول، تهران، سال ۱۳۶۶.

۱۲- مسعودی. ابوالحسن علی بن حسین - «مروّج الذهب» - ترجمه‌ی: ابوالقاسم پاینده، ناشر: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ: سوم، تهران، ۱۳۶۵.

۱۳- نبوی. محمد حسن - «مدیریت اسلامی» - ناشر: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ: ششم، قم، ۱۳۸۰.

- ۱۴- نراقی (ره). ملا احمد - «معراج السعادة» - ناشر: مؤسسه‌ی انتشارات هجرت، چاپ: چهارم، قم، تابستان ۱۳۷۶.
- ۱۵- نقی پور فر. ولی‌الله - «اصول مدیریت اسلامی و الگوهای آن» - ناشر: مرکز آموزش مدیریت دولتی، چاپ: هشتم، تهران، ۱۳۸۰.
- ۱۶- واثقی. قاسم - «درسهایی از اخلاق مدیریت» - ناشر: شرکت چاپ و نشر بین‌الملل سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ: اول، تهران، پاییز ۱۳۸۰.
- ۱۷- هشام. ابن - «سیره ابن هشام» - ترجمه‌ی: رفیع الدین اسحاق بن محمد همدانی (قاضی ابرقوه)، با مقدمه و تصحیح: اصغر مهدوی، ناشر: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: انتشارات خوارزمی، چاپ: سوم، تهران، ۱۳۷۷.

نگاهی به مدیریت اسلامی

به ضمیمه‌ی نمونه‌هایی از مدیریت پیامبر اسلام (ص)

مطالب زیر در این کتاب ، ارائه گردیده است :

- حکومت از نظر اسلام
- تفکر مدیریتی
- ساختار مدیریتی
- برنامه ریزی در مدیریت
- اصول و پایه های برنامه ریزی
- سازمان و سازماندهی
- انگیزش از دیدگاه دانشمندان اسلامی
- رهبری و رهبریت
- ویژگی های رهبر (معیارهای شایستگی)
- رفتار مدیریت
- اخلاق مدیریت
- نگاهی به ارزش های اخلاقی نیک و زشتی های اخلاق ناپسند

ISBN 964-8068-15-1

9 789648 068153

شابک: ۹۶۴-۸۰۶۸-۱۵-۱

انستیتوایران